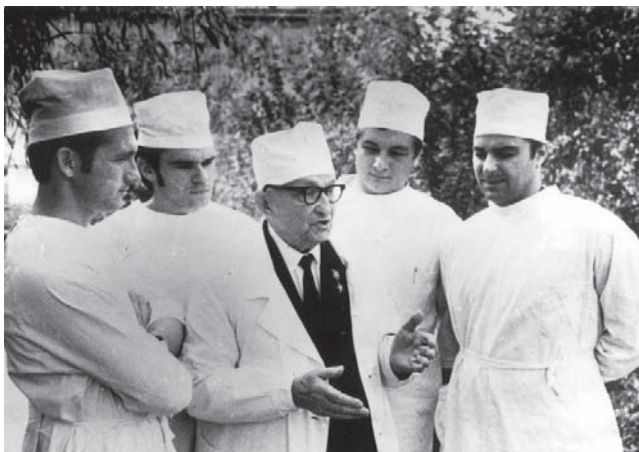

О.К. Толстанов, Ю.Д. Довгополий, П.С. Русак, Д.В. Шевчук

Дитячий хірургічний службі Житомирської області – 60 років

*КНП «Житомирська обласна дитяча клінічна лікарня», Україна
Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, м. Київ*

Молоде покоління В.В. Смірнов, М.А. Нікітенко, О.К. Биков слухає настанови головного лікаря обласної лікарні, Героя Соціалістичної праці О.Ф. Гербачевського

Робота в операційній: К.О. Могилевська та перший інтерн з дитячої хірургії Л.Р. Козловський

Дитяча хірургія на Житомирщині набула офіційного статусу 13 лютого 1961 року, коли на базі обласної лікарні відкрито відділення дитячої хірургії на 25 ліжок (10 ліжок дитячої хірургії та 15 – дитячої ортопедії). Першими лікарями, які взяли на себе відповідальність за організацію цієї роботи, були К.О. Могилевська – завідувачка відділення, П.І. Покотило – хірург, В.Ф. Патлай – ортопед, О.П. Петровська – лікар-педіатр. Старшою медичною сестрою на той час працювала О.Л. Комикалець. Становлення колективу і налагодження роботи проходили вкрай важко у зв'язку з відсутністю відповідного досвіду.

Особливу увагу та сприяння колективу дитячих хірургів виказував головний лікар обласної лікарні Герой Соціалістичної праці О.Ф. Гербачевський. Лікарі вивчали досвід роботи у провідних клініках міст Москви та Ленінграда, під керівництвом професорів Ісакова Ю.Ф., Баїрова Г.А., Долецького С.Я., Степанова Е.Я.

У 1964 р. відділення розгорнуто на 60 ліжок. У той самий час відкрито відділення на 20 ліжок на базі Першої міської лікарні м. Житомира. Завідувачем відділення призначено О.М. Соколовську, першим інтерном був Л.Р. Козловський.

Висококваліфікованим спеціалістом, наставником молоді, а згодом – і головним лікарем обласної лікарні був дитячий хірург Р.Д. Ніколаєв. У 1979 р. відділення в обласній лікарні розгорнуто на 80 ліжок: 40 – планової хірургії та 40 – ургентної. Завідувачем ургентного відділення призначено Б.А. Мельника, проте у 1985 р. усі дитячі відділення об'єднала щойно збудована дитяча лікарня. Планове хірургічне відділення переведено наприкінці квітня 1985 року, а наприкінці травня – й ургентне.

Завідувачем відділенням призначено Олега Костянтиновича Бикова, лікарем-хірургом – Леоніда Рафаїловича Козловського, старшою медичною сестрою – Зою Володимирівну Абдухалікову.

У зв'язку з великим навантаженням і новими завданнями з 01 лютого 1987 р. відділення поділено на планове та ургентне.

Завідувачем ургентного відділення став Іван Якович Захарчук, старшою медсестрою – Антоніна Людвигівна Калініна, тут працювали лікарі Борис Пилипович Бродський, Борис Антонович Мельник, Віктор Іванович Дацюк, Алла Сергіївна Бартовська.

Завідувачем планового відділення був Олег Костянтинович Биков, старшою медсестрою – Зоя Володимирівна Абдухалікова, тут працювали лікарі Леонід Рафаїлович Козловський, Клара Олексіївна Могилевська.

20 січня 1987 року відкрито перший в Україні і другий у колишньому Радянському Союзі, за участю

Частина колективу ДХСОД з нагоди 30-річчя заснування (2017 р.)

Олега Костянтиновича Бикова, дитячий хірургічний стаціонар одного дня (ДХСОД) на базі дитячої поліклініки № 1 Житомирської центральної дитячої міської лікарні (нині – КП «Дитяча лікарня імені В.Й. Башека» Житомирської міської ради). Сьогодні ДХСОД очолює Микола Павлович Довгаль.

Дитячі хірурги області завжди пам'ятають тих керівників, які допомагали організовувати ново-сформований колектив лікарні, що складався з частини досвідчених лікарів, які перейшли з дорослої лікарні, та більшості колективу – вчорашніх студентів, які прийшли з різних медичних вузів України. До них належать: начальник Управління охорони здоров'я Житомирської ОДА, заслужений лікар України Зиновій Михайлович Парамонов та заступник начальника Управління по дитинству, заслужений лікар України Юрій Якович Галінський. Завдяки розумінню керівництва області придбано сучасне лапароскопічне обладнання (2000 р.), що дало змогу отримати першість в Україні в малоінвазивній хірургії дитячого віку. Крім того, молоді фахівці проходили навчання в різних клініках України та за кордоном.

Цей період пов'язаний із впевненим професійним поступом молодих спеціалістів, таких як Олександр Костянтинович Толстанов, Павло Іванович Воло-

шин, Олександр Іванович Янчук, Ігор Манолійович Вишпінський, Петро Степанович Русак та інші.

У 1992 р. молодого лікаря Петра Степановича Русака призначено на посаду завідувача хірургічного відділення № 1. З 1994 р. він – обласний позаштатний дитячий хірург Департаменту охорони здоров'я Житомирської облдержадміністрації. Сьогодні П.С. Русак є головою Асоціації хірургів Житомирської області. У 2003 р. Петро Степанович Русак захистив першу серед фахівців лікарні кандидатську дисертацію на тему «Комплексне лікування гострого гематогенного остеомієліту у дітей», у 2011 р. – докторську дисертацію на тему «Інноваційні технології в діагностиці, лікуванні та профілактиці ургентної абдомінальної патології у дітей».

За підтримки ректора Національної медичної академії післядипломної освіти (НМАПО) імені П.Л. Шупика (зараз – Національний університет охорони здоров'я), академіка НАМН України, професора Вороненка Ю.В. та завідувача кафедри дитячої хірургії, професора Данилова О.А. у 2004 р. на базі лікарні відкрито Житомирську філію кафедри дитячої хірургії НМАПО імені П.Л. Шупика з курсом «Абдомінальна лапароскопічна хірургія дитячого віку». Це – перша навчальна база з дитячої лапароскопії в Україні. У 2012 р. лікарня отримала статус «Клініч-

Відкриття філії кафедри дитячої хірургії НМАПО імені П.Л. Шупика та відвідування клінічної бази ректором, академіком НАМН України професором Вороненком Ю.В.

на» та стала клінічною базою НМАПО імені П.Л. Шупика. У 2008 р. Русаку П.С. присвоєно наукове звання – доцент. У 2013 р. – вчене звання професора кафедри дитячої хірургії. У 2012 р. здобув Національну премію як лікар-практик. Нагороджений орденом «За спасіння життя» та орденом «Святого Миколая Чудотворця». Згідно з наказом МОЗ України № 1188 від 24.09.2020 став членом спеціалізованої вченої ради при Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця.

За минулий час на базі хірургічних відділень Житомирської обласної дитячої клінічної лікарні підготовлено близько 300 лікарів-спеціалістів із різних регіонів України. За участю наших фахівців (зокрема, проф. Русака П.С.) надруковано 10 монографій, серед яких «Лапароскопічна хірургія дитячого віку», «Проблема гострого живота в педіатрії», «Вади передньої черевної стінки у дітей» та інші. У червні 2008 року на базі нашої лікарні проведено перший національний майстер-клас «Абдомінальна лапароскопія в педіатрії: проблеми та перспективи розвитку в Україні», в якому взяли участь 63 спеціалісти, серед яких науковці й практики з міст Києва, Вінниці, Одеси, Дніпропетровська, Харкова, Донецька, Тернополя і Львова. Протягом діяльності хірургічної служби області отримано 17 патентів на винаходи, надруковано 367 наукових робіт у фахових журналах.

У поліпшенні організації надання медичної допомоги дітям позитивну роль відіграла виїзна бригадна форма роботи спеціалістів обласної дитячої лікарні з оздоровлення дітей з плановою хірургічною патологією в районах області. Це допомогло зняти психологічний та економічний тиск на родину хворої дитини та підвищити професійний рівень місцевих медичних кадрів. Ця форма роботи рекомендована Міністерством охорони здоров'я для впровадження в усіх областях України.

У 1987–1994 рр. завідувачем хірургічного відділення № 2 працював Леонід Рафаїлович Козловський. Це – перший в області лікар-інтерн, який опановував «ази» дитячої хірургії під керівництвом Клари Олексіївни Могилевської. Вона була талановитим вчителем, невичерпним ентузіастом, чудовим організатором, радником і наставником для усіх дитячих хірургів. Протягом багатьох років рухала локомотив дитячої хірургії на Житомирщині.

Знаковою відзнакою медичних фахівців Житомирської області є Премія імені О.Ф. Гербачевського, якою в різні роки відзначені: К.О. Могилевська, О.К. Биков, Б.А. Мельник, П.С. Русак та І.М. Вишпінський, які присвятили власне життя дитячій хірургії та досягли на цій ниві вагомих успіхів. Окрім того, К.О. Могилевську нагороджено орденом «Знак Пошани» та відзначено Президентською стипендією у 2007–2008 рр.

У 1995–1999 рр. та 2011–2020 рр. планове хірургічне відділення очолював Ігор Манолійович Вишпінський. Під його керівництвом започатковано операції на щелепно-лицьовій ділянці. Оволодінню новим методикам оперативних втручань Ігор Манолійович навчався у представників провідних клінік Франції, Польщі та Російської Федерації, міст Львова та Києва. Враховуючи результати лікування та перспективність напряму, у 2013 р. І.М. Вишпінський захистив кандидатську дисертацію на тему «Порівняльна характеристика методів хірургічного лікування незрощення верхньої губи та піднебіння в різному віці».

Колектив хірургів, які вже мали досвід і визнання, поповнювався молодими спеціалістами. У той період у хірургічну службу прийшли В.Й. Ратнер (нині – провідний спеціаліст однієї з клінік США з проблем інтубації новонароджених), Л. Марчук (нині працює в Німеччині), В.Р. Заремба, О.А. Щигельський (нині – провідний спеціаліст однієї з клінік м. Варшави, Польща).

Учасники майстер-класу «Абдомінальна лапароскопія в педіатрії: проблеми та перспективи розвитку в Україні» (2008 р.)

Дружні колективи хірургічних відділень та операційного блоку Житомирської обласної дитячої клінічної лікарні

На базі хірургічного відділення № 2 надається допомога дівчаткам із приводу гінекологічних проблем. Застосування новітніх технологій та результати лікування дали змогу лікарю-гінекологу Білоченко Аллі Миколаївні захистити у 2008 р. кандидатську роботу на тему «Клініко-патогенетичне обґрунтування лікування неспецифічних вульвовагінітів у дівчаток препубертатного віку». Нині А.М. Білоченко є завідувачкою консультативної поліклініки КНП «Житомирська обласна дитяча клінічна лікарня».

Приємно констатувати, що пластично-реконструктивні операції на органах сечостатевої системи на базі хірургічних відділень нашої лікарні, запроваджені на початку відкриття, поетапно вдосконалюються. Так, на заміну травматичних операцій з ліквідації міхурово-сечовідних рефлюксів з'явилися ендоскопічні. Це дало змогу зменшити травматичність, економічні затрати та поліпшити косметично-психологічний ефект. Широко впроваджені ендоскопічні методи діагностики і лікування ряду урологічних захворювань сечовивідних шляхів. У свій час питаннями дитячої урології опікувались Л.Р. Козловський та П.І. Волошин. Наступність у роботі урологічного напрямку дала змогу молодому лікарю Д.В. Шевчуку не тільки стати кваліфікованим

спеціалістом, але й захистити у 2008 р. кандидатську дисертацію на тему «Оптимізація результатів хірургічного лікування варикоцеле у дітей». Продовжується активний науковий пошук, що дало змогу запланувати тему докторської дисертації в активній співпраці із професором Даниловим О.А. Поєднання практичної роботи із педагогічною діяльністю дало змогу Д.В. Шевчуку отримати звання доцента у 2015 р. З 2006 р. – обласний дитячий уролог (нині – координатор групи експертів Департаменту охорони здоров'я Житомирської облдержадміністрації за фахом «Дитяча урологія»). З липня 2020 р. Д.В. Шевчук – завідувач хірургічного відділення № 2. До того ж, з жовтня 2020 року входить до групи експертів за напрямками «Нефрологія. Дитяча нефрологія. Урологія. Дитяча урологія» МОЗ України (наказ МОЗ України № 2455 від 28.10.2020).

Гарним прикладом для наслідування для молоді завжди був високий професіоналізм і людяність дитячих хірургів хірургічного відділення № 1 Віктора Васильовича Смірнова, Бориса Пилиповича Бродського, Миколи Степановича Паславського.

Активно впроваджують новітні методи лікування хірургічних хворих і інші молоді лікарі: Ірина Вікторівна Смірнова, Роман Петрович Белей, Максим Олександрович Доценко, Володимир Володимиро-

Спільне фото дитячих хірургів Житомирщини (лютий 2021 р.)

вич Стахов (к.мед.н.), Юрій Любомирович Волошин (к.мед.н.), Олександр Васильович Зінкевич, Олександр Ігорович Хохлов, Юрій Володимирович Годлевський, Іван Іванович Юіч (у т.ч. й дитячий отоларинголог), Людмила Анатоліївна Баранівська (у т.ч. й лікар-гінеколог дитячого та підліткового віку). Нещодавно поповнили ряди дитячих хірургів: Олег Вікторович Радзіховський та Олег Іванович Круковський. Молодим колегам є чому повчитись у чудових фахівців дитячої хірургічної служби області.

Житомирська обласна дитяча клінічна лікарня стала професійною школою для дитячих хірургів області, які тут пройшли інтернатуру та зараз працюють у лікувальних закладах області: М.П. Довгаль, О.Б. Руй, М.П. Степанов – Житомирська ДМЛ імені В.Й. Башека; Б.П. Ковпанець – Коростенська ЦМЛ; В.Б. Дацюк та О.С. Дем'янчук – Новоград-Волинське райміськТМО; І.В. Машевський – Овруцька ЦРЛ; І.В. Галівода – Чуднівська ЦРЛ; Ю.О. Черчик – Бердичівська ЦМЛ. Також на базі Житомирської обласної дитячої клінічної лікарні проведено навчання дорослих хірургів лікувально-профілактичних закладів області, які надають хірургічну допомогу дітям області.

Колектив дитячих хірургів постійно працює над впровадженням нових методик лікування, він – на передових позиціях у сфері винахідництва та в науковій роботі. У лікарні неодноразово організовуються

науково-практичні конференції, із запрошенням представників академічної науки України; проводяться перші виїзні курси доцентом кафедри дитячої хірургії НМАПО імені П.Л. Шупика – М.І. Юрченком, які стали традиційними. Зростає авторитет колективу, а водночас – і потреба впровадження нових технологій. Покоління фахівців, на яких нині тримається дитяча хірургічна служба, достойно продовжує справу попередників, додаючи вагомий внесок. Так, з 2006 р., відповідно до рекомендацій МОЗ України, ми маємо змогу вперше впроваджувати в дитячу хірургічну практику новий напрям у хірургії – метод електрозварювання живих м'яких тканин. Наші спеціалісти пройшли курс навчання в біологічній лабораторії інституту зварювання під керівництвом академіка АМН України Б.Є. Патона і під егідою міжнародної асоціації «Сварка». Результатом такої співпраці є співавторство у виданому «Атласі» оперативних втручань завдяки СВЧ-зварці, проведення наукової роботи та першість у цьому напрямі в Україні. Підтримку у своїй практичній діяльності маємо від представників академічної науки професорів Кривчені Д.Ю., Дубровіна О.Г., Левицького А.Ф., Припули В.П., Данилова О.А., Рибальченка В.Ф., Слепова О.К., Переяслова А.А., Наконечного А.Й., Кукурузи Ю.П., Погорілого В.В., Коноплицького В.С., Боднара Б.М., Лосєва О.О., Горбатюк О.М., Давиденко В.Б.,

Миттєвості життя колективу

Пашенко Ю.В. та багатьох інших, згадати яких в одній публікації неможливо.

Позитивною є динаміка показників, які характеризують роботу хірургічної служби.

Слід зазначити, що традиції, закладені колективом із початку відкриття, активно продовжуються під керівництвом директора КНП «Житомирська обласна дитяча клінічна лікарня», заслуженого лікаря України Ю.Д. Довгополого.

Молодому поколінню є з кого брати приклад у своєму повсякденному хірургічному житті та навчатися хірургічним мудростям. Завдяки розумінню проблем керівництвом області, адміністрацією лікарні, депутатами різних рівнів, у лікарні є всі необхідні умови для роботи та професійного зросту, надання медичної допомоги дітям області.

У своїй повсякденній роботі ми завжди керуємося принципом: «Ніколи не забувай звідки ти прийшов, хто твої батьки та вчителі і що ти повинен робити в майбутньому».

Життя продовжується, створюючи перед колективом нові виклики. Хочеться дивитися в майбутнє з надією, надією на продовження практичного та наукового розвитку лікарні, впровадження нових технологій в ногу з досягненнями науково-технічного прогресу, що дасть змогу ще краще та якісніше надавати хірургічну допомогу дітям області. Однак не все залежить від колективу, основними рушійними факторами успіху є підвищення кваліфікації молодих кадрів, зацікавлене та вміле керівництво, адекватне фінансування закладу та гідна оплата праці. За таких підходів, переконані – відтік молодих кадрів за кордон припиниться. Є надія...